THE HEBREW JOURNAL
דער אידישער זשורנאל
H. Winberg, Pres. & Gen. Mgr.
The Only Daily Jewish Newspaper In The Province of Ontario,
PUBLISHED BY
CANADIAN JEWISH PUBLISHING Co. Ltd.
251—253 Queen Street West Telephone Adelaide 3067

די פארגאנגענע וואָך

—)(—

דער טויט פון אנאטאל פראנס, וואס האט פאסירט לעצטע וואָך, איז ניט נאר פראנקרייכ'ס טרויער, נאר אויך דער טרייער פון דער גאנצער פראנצעסיזישער וועלט.

צו גאנץ הויניג מענשען איז באקאנט געווען פראנס'עס אמתער נאמען — ישאק אנאטאל טהיבא — מען האט איהם מעהר געקענט מיט זיין עדער נאמען „פראנס", דער לעצטער נאמען האט געזאלט סימבאליזירען פראנקרייכ'ס געוויסען, אבער ער האט מיט זיך רעפרע זענטירט מעהר ווי פראנקרייכ'ס געוויסען אליין, ער איז, באזונדערס אין די לעצטע יאהרען געווארען דער געוויסען פון דער וועלט.

עס איז געווען דאמאלסט, ווען די וועלט איז פארטומעלט גע־וואָרען פון די קאנאנען — די פעריאדע פונ'ם וועלט־קריעג, ווען אנא־טאל פראנס האט דורכ'ן לאנדאנער „דיילי העראלד" געטרייסט די מענשהייט:

„עס וועט קומען אמאל א טאג, ווען אלגעמיינער שלום וועט הער־שען איבער דער וועלט. אבער דאס וועט געשעהן ניט צוליב דעם, וואס די מענשען וועלען ווערען בעסער (דארויף איז שווער צו האפען), נאָ־ווייל א נייע געזעלשאפטליכע ארדענונג, א נייע ווירטשאפט און נייע עקאָנאמישע באדערפנישען וועלען צווינגען די מענשען צו באפעסטיגען דעם שלום, אקוראט ווי פריהער האבען די באדינגונגען פון זייער לעבען זיי געצוואונגען צו פיהרען מלחמות און ציגרייטען זיך צו מלחמות.

כדי מיר זאָלען מיט אונזער איינפלוס קאָנען פארשטארקען די באזעגונג פאר — שלום, דארפען מיר שיין היינט ארבייטען אין דער ריכטונג פון איינשטעלען וואס מעהר אפטע און איינגע באציהונגען צווי־שען פעלקער און ראסען, פון א ראציאָנעלער ארגאניזאציע פון ארבייי־טער־קלאס, פון פארזיכטיגלען די גאנצע וועלט אין איין גרויסע פעדערא־טיווע וועלט־מלוכה.

און דאס איז ניט קיין נאכט־חלום, וואס ווערט פארשוואונדען ציזאמען מיט די ערשטע זון־שטראהלען, ידאס איז ניט פיסטע פאנ־טאזיע".

און אלס פראגרעסיוו, האט מען אין איהם דארום אויך געפונען א קעמפער פאר אידישע רעכטע, א זאך וואס ער האט אפט געטאן.

די אויפשריפט אויף דעם טאפעל אויף דעם ארון, ווערט מיטגע־טיילט פון פראנקרייך, וועט ניט האבען קיינע טיטלען, נאר די שרה, „אנאטאל פראנס 1924—1844", עס וועט אפילו ניט דערמאהנט ווערען זיין מיטגלידערשאפט אין דער פראנצויזישער אקאדעמיע — אבער עס זאָגט געגנט, פראנס'עס נאמען דארף ניט קיין פירזשים און קאָמענטא־רען צו זיך.

אין דער געשיכטע פון דעם פראגרעסיווען געדאנק און דאס קינסטלערישע וואָרט, וועט זיין נאמען לאנג לעבען.

* * *

פארקניפען באציהונגען מיט רוסלאנד, א סוף מאכען צו דער אר־זאלירקייט, הייסט קיינמאָהל ניט דאס גומהייסען פון דער קאמונים־טישער תורה. עס מיינט נאר דאס אויספאלגען דעם געזונטען פאר־שטאנד, אז מען דארף זיך ניט מישען אין רוסלאנד'ס אינערליכע אנגע־לעגענהייטען, ווייל דאס איז נאָר א ריין רוסישע פראגע, און דאס דארף ניט זיין קיין תירוץ פאר דעם, אז מען זאָל ניט אָנהאלטען באציהונגען מיט א לאנד, וואס האט אפילו א סאָוויעט־ רעזשים.

דאס הויבען שוין אן פיעלע איינצוזעהען, מען מאכט אזעוק מיט דער עקשנות, און די לעצטע צו נעהן אויפ'ן דאזיגען וועג איז פראנקרייך.

א פראנצויזישע רעגירונגס־קאמיסיע האט באליכטעט גינסטיג וועגען דער פראגע פון אנערקענען רוסלאנד, און די קאמיסיע רעקאמענ־דירט פאָליטישע אזוי גוט ווי האנדעלס־באציהונגען.

אמעריקע וועט באלד בלייבען די איינציגע, וואס האלט זיך ביי דער עקשנות'דיגער פארביסענקייט געגען רוסלאנד, א דאנק סעקרעטער די יוהז'ס טאקטיק.

* * *

אין 41 פלעצער פון 62, וואו עס זענען ערוועהלט געווארען אר־בייטער קאנדידאטען אין די לעצטע ענגלישע וואהלען, א דאנק דעם וואס דארטען זענען געלאפען דריי קאנדידאטען, האבען זיך יעצט די קאָנ־סערוואטיוען אין ליבעראלען געאייניגט, אין עס ווערען ארויסגעשטעלט נאר צו איינצעלנע קאנדידאטען געגען די לייבאריטען.

און דאך שרייען די פארטיי־מענדזשערס זייערע, אז מען האט זיך ניט געאייניגט.

* * *

די אפיציעלע ציפערען פארעפענטליכט אין „לייבאר גאזעט", דער אפיציעלער ארגאן פון אונזער ארבייטס מיניסטעריום אין אטאוואַ, דערצעהלען פאָלגענדעס:

דעם ערשטען אויגוסט האבען א געוויסע צאָהל פירמעס אין לאנ־באשעפטיגט 775,759 ארבייטער, א חודש שפעטער אָבער, דעם ערשטען סעפטעמבער, נאר 767,204 ארבייטער.

און נאך א ציפער.

לעצטעס יאהר דעם ערשטען סעפטעמבער, האבען די קאנאדער יוניאָנס געמאט ארום 2.2 פראצענט ארבייטסלאזע, הייראהר אָבער אין דער זעלבער צייט, דערגרייכט דער פראָצענט ביז 6.5, א דרייפאכע פארגרעסערונג.

און די דאזיגע ציפערען, וועלכע זענען פארעפענטליכט געווארען אין פארלויף פון דער פארגאנגענער וואָך דערצעהלען זעהר פיעל ווי־גען דעם עקאָנאמישען צושטאנד איבער'ן לאנד.

* * *

אזן פון וועלט־פאליטיק צו א קליינער אפערע, וועלכע האט דאָ פאסירט ביי אונז אין שטאדט אים יום כפור — א סקאנדאל אין דער הענרי סטריט שוהל.

אָבער מיר וועלען לאזען רעדען א לעזער וועגען דעם. עס שרייבט אונז הער סעם פעריל, פון 598 מארקהאם סטריט:

ערלויבט מיר צו זאָגען עטליכע ווערטער וועגען דעם טומעל וואָס איז פארגעקומען יום כפור אין דער פוילישער שוהל.

דער טומעל האט זיך נאָך אנגעהויבען דעם ערשטען טאג ראש־השנה, ווייל עס איז צוגעקומען נאָך א פוילישער רב, און עס האבען זיך דארום געשאפען צוויי צדדים. אזוי ווי דער נייער רב איז אויך א בעל תפלה, האט זיין צד דורכאויס געוואָלט, אז ער זאָל דאוונען מוסף, און אזוי ווי דער צווייטער צד איז געווען געגען, האט דאס ארויסגערופען געגען טומעל, און ער האט ניט געדאוועגט.

קומענדיג יום כפור צום דאוונען האט מען געזעהען, ווי די בעדיי פלעצער, וואו דער רב און דער פרעזידענט זיצען, זענען ליידיג און דאס האט געמאכט צום גלויבען, אז עס וועט ניט דורכגעהן גלאטט. געהערט האט זיך, אז דער נייער סטאשעווער רב וועט דאוו־נען געגילה, אָבער דער טומעל האט זיך נאָך אנגעהויבען פאר מוסף. די ביאמטע האבען געוואָלט איינשטילען די טומלער, אָבער אזוי זיי ניט געלונגען, איז דער רב ארויף אויף דער בימה עפעס ריידען, פארענדיגענדיג די דרשה מיט אן אנפראגע, אז ווער עס איז געגען דעם, ער זאָל דאוונען, זאָל ער זיך אפרופען. איינער האט איהם דאן געענטפערט, אז עס זענען דאָ פיעלע, וועלכע זענען געגען, דאן האט זיך דער טומעל ערשט באגייט, מען האט גערעדט אזעלכעס, וואס פאסט נאר ניט פאר קיין מקום קדוש, און נאָך יום כפור דערצו.

דער רב האט ניט געדאוועגט, אָבער דער עולם איז אהיים געגאנ־גען נאָכ'ן שפעט, און דער סקאנדאל איז געווען שרעקליך.

מיר גיעבען עס איבער אָהן קאָמענטארען.

נאָס־סרוקען

פון יהודה ליב גרויבארט.

די פראָהבישאן־רעבאטע וועלכע שטעהט יעצט אויף דער טאגעס אָרדנונג אין אנטאריא — אייסער וואָס עס איז־טערעסירט אונז גלייך מיט אלע בירגער, האָט עס דירעקט צו טאָן באזונדער מיט אונז אלס אידען. אין דער אנגעלעגענ־הייט שפיעלען מיר א בעדייטענדע ראָלע, אין עס איז פאר אונז אן אנגעוועהטאמטע פראגע, וועלכע ענטשיידונג שלאָגט זיך אָפּ אויף אונזערע פרייעס. איך נעמ זיך דערביבער פאר נויטיג צו ווידערמאן דעם אר־טיקעל און ארויסצוזאָגען אין דעם מיין מיינונג.

1. עס איז אלעמען באקאנט, א־דער עקזיסטירענדער אלקאָהאָל־פארבאָט אין פשוט ניט מעהר ווי אויף'ן פאפיר, פראקטיש אָבער איז נישטא קיין הויז וואו עס געפינט זיך ניט די שטארקע גע־טרענקע (רבים שתו, רבים ישתו). זאָגאר טאָגעס נאסען גיילטען אלס שנאפס־עס־טען, וואו עס לעבט אויף דער גלעזעל־פארקויף.

און אט די פרעצער. די שענקען, זענען פאבריקען פון אלעס פארדאָרבענ־הייט, פארקערפערונג פון אלדאס ביין, א ברייט פעלד פאר אויסגעלאסענהייט, דארט ווערט ענטוויקעלט און פארד־צירט שווינדלעריי, בעטרוג, נעמבלעריי, דארט ווערט די יונענד דעמאָראליזירט, און דער אנווענדונגהייט פון די־קינדער ווערט אויסגעאיבט אלעס שמוץ און גע־מיינהייט, און זייערע געפיהלען בלייבען מאָראליש פארגיפטעט און פארפעסטעט.

2. טאג טעגליך ווערען מאסען אידען צוגעצוגען צו פאראנטוואָרטליכ־קייט פאר שנאפס־פארקויף און איבער־טרעטען דעם געזעץ. עס נעהמ ניט אָפּ אָהן עפענטליכע שענדליכע סצענען און פאלשע שבועות. אלע אידען ליידען דער־פון און ווערען נעסטעמפעלט אלס ביטי־לענער און שווינדלער. מיר זענען ביי דער רעגיערונג צו שאנד און שאמט. דער שאדען איז אונגעהייער.

3. אויך דאס פובליקום נוואר־דעוועט אז זי ווערט בעטראגען פון די אידען. אין די אידישע שענקען ציעלט מען צו בעטרינקען, און צו פארשיכור'ן די בעזוכער, די קאסטומער, און דאן ליי־דיגט מען אויס זייערע פאקעטס. מען שטונגעלט אוועק זייער געלד. עס אָז א געפעהרליך שפיעל, עס איז ניט אויסגע־שלאסען און עס איז צו נעהן אז די בע־שולדיגונגען און קלאגען וועלען וואסען ביז צו אלארמען אין דונערען. עס קען ברענגען צו ערנסטע רעוולטאטען, צום פראקטישען פיהלבארען אנטיסעמיטיזם, דאס מיינט — פאָגראָמען.

4. אין וועג מיר בעטראכטען די פראגע פון רעליגיעזען שטאנדפונקט, גע־פינען מיר אז נעבען אין אלע שענקען אין דא עפענטליכער חלול שבת, מען פאר־מייפט דארט אום שבת, אין מען האלט זיך אין ניט צוריק פון פארטיפען חמץ אין פסח.

5. ווען ליקער וועט זיין ערלייבט אזן צוגעגעלוך, וועט ניט זיין אזוי פיעל שכורים, טרינקער, ווי יעצט ביי פראהאר־בישאן. דען פארבאָטענע פרוכט איז שטענדיג געשמאקער, דער פארבאָט רייצט דעם אפעטיט און שארפט די ליי־דענשאפט, וואס איז באהאלטען אין פאר־בארגען איז שעדליך, דאדורך פארבריי־טעט אין פארצווייגט זיך מעהר שכרות, טרינק־זוכט אין לאנד.

אמת, אז דאס איז אן עקאָנאָמישע פראגע, עס באריהרט די פרנסה פון איי־נינע הונדערט אידישע פאמיליעס דאָ אין טאראנטא, וועלכע מאכען א לעבען פון ליקער־פארקויף און אז עס וועט זיין „נאס" קען זיין אז אלעס איז אויס, אָבער די נערעכטיגקייט און פארשטאנ־דיקטירען אונז אז מיר טארען ניט נעהמ מען אין בעטראכט דעם נוצען פון איי־צעלנע פערזאָנען, ווען עס שארעט און שטערט דעם כבוד פון דער נאציע און עס גראבט אונטער דעם פונדאמענט פון סלל ישראל (יחיד ורבים? — הלכה כרבים!)

עס איז אויך איבערהויפט אן אונ־זין פעסט צו שטעלען דאס מיט זיכער־הייט אלס ארגומענט אז אויב עס ווערט „נאס", בלייבען די שענקערס אָהן בייט אזוי האבען אויך די פוהרמאנעס גע־מיינט ווען די באהן איז אויפגעקומען, און די ליכטאיהרס אין דער צייט ווען דער נאפט איז ענטדעקט געווארען, אז זיי וועלען שטארבען פון הונגער, אָבער די צוקונפט האט געוויזען אז עס איז גע־וועזען אן אומיסטס מורא, זיי האבען געזוכט און געפונען אנדערע באשעפט־גונגען און האבען מעהר קיינע טענות צו דער צווילייזאציע און ערפינדונגען. די שענקערס וועלען אויך ניט זיצען מיט פארלייגטע הענט, ווי וועלען זיך וואר־פען אין אנדערע אונטערנעהמונגען אזן ענדליך פארנעפען דעם ביטערען טראָ־פען.

ווען מען אידישער כבוד איז טייער. ווער עס וויל פארהיטען ניט צו געבען א געלעגענהייט צו העצעס און אנ־טיסעמיטיזם, זאָל געבען זיין וואוס פאר „נאס", וועלכעס מיינט מעהר „טרוקען", און נישט פאר „טרוקען", וואס איז צו־פיעל „נאס".

די פאלעסטינער הלואה און אידישע אינטערעסען

פון ש. שווארץ. (דורך דער אדישער טעלעגראפען אגענטור)

מען מעג זיין זיכער אז די פאלעס־טינער שטאאטס הלואה, וועגען וועלכער מען רעדט שוין יאהרען לאנג, וועט אין גיכען ווערען א פאקט. די פראגע איז שוין איצט רייף, מען איז צו איהר פאר־בייטעט סיי אין ירושלים, סיי אין לאנדאן, און ווי נאָר דער ענגלישער פאר־לאמענט וועלכער עפענט זיך דעם 30־טען סעפטעמבער, וועט די הלואה פאר־מעל ראטיפיצירען, וועט די לאנג יאהרי־גע שטרעבונג פון דער ארץ ישראל רעגי־רונג פארווירקליכט ווערען אין לעבען.

דער רעגולערער יעהרליכער בודזשעט פלעגט אונזער רעגיערונג קוים אויף צו רעכען די טאג טעגליכע הוצאות. כדי אויפצוטאן אבער עפעס נייעס, דורכפיה־רען קאפיטאלע ארבייטן, נויטיגט זי זיך אין א ספעציעלען קוואל פון הכנסה. דא־רום האט מען אויף דעם הר הזיתים פון דעם ערשטען טאג אן ניט אויפגעהערט צו רעדען וועגען א גרויסער שטאטליכער הלואה. די זאך איז, צוליעב פארשיעדע־נע סבות אלץ אָפּגעלעגט געווארען: דער עיקר האט געשטערט, ווייזט אויס, די ניט „נעטעטעלט" פאָליטישע לאגע פון לאנד. איצט אָבער איז די דאזיגע סבה מעהר ניט פאראן. דער מאנדאט איז שוין לאנג באשטעטיגט און געפינט זיך אין זיין פולער קראפט, דאס לאנד איז רוהיג און ענטוויקעלט זיך רוהיג, זיכער און רעגעלמעסיג. די פארבינדונג, די פאר־ליטישע צוגעבונדענקייט פון ענגלאנד צו ארץ ישראל איז איצט שטארקער ווי ווען עס איז פריהער. דער ענגלישער רעגיערונג וועט איצט אלזא לייכטער זיין צו ענטשליסען זיך די ארץ ישראל הלואה גארענטירען.

דערווייל האט שוין אונזער רעגי־רונג זיך פארשולדיגט אויף א היבשער סומע פון אנדערהאלבען מיליאָן פונט. זי האט געקויפט גוטע וואגאָנען און לאקא־מאטיוען און אין אלגעמיין רעמאנטירט די אייזענבאהן, געגעבען הלואות צו פעלאכען און אידישע קאָלאָניסטען, גע־מאכט שאפטיען און בריקען, און אזוי ווייטער. דאס גוטיגע נעלד האבען אויהר געלייהען די קרוינס אגענטען פון דער בריטישער אימפעריע. ווען זי וועט איצט באקומען די גרויסע הלואה, ווי מען רע־דט בענט פון דריי מיט א האלבען מיליאָן פונט, וועט זי אלזא פאקטיש האבען צו דער האנט גור צוויי מיליאָן, ווייל דאס איבערגיג מוז אומגעקעהרט ווערען אלס חוב צו די קרוינס אגענטען.

מיר אידען, מוזען באצייטענס זיך אָפּגעבען מיט דער פראגע. „מיר" ד. ה. אונזער אפיציעלע, אנערקאנטע פאר־שטעהערשאפט, די „דישואיש איידישענ־סי" טרעט ארויס דער עיקר אלס פאליי־טישע רעפרעזענטאציע, אינטערעסירענ־דיג זיך וועגען מיט פראגען פון אלגעמיי־נער עקאָנאָמיע און פינאנץ ווירטשאפט פונ'ם לאנד. עס קומט אויס צו הערען זעהר אפט: „די אדער יענע פראגע איז פון אלגעמיין עקאָנאָמישער נאטור. לאָ־מיר לאזען די רעגיערונג ענטשיידען ווי זי פארשטעהט און וויל. מען פארנעסט אָבער אז עקאָנאָמיק אין פאָליטיק זענען שטענדיג ענג פארבונדען איינע מיט דער צווייטער, און אז לויט'ן מאנדאט האט אונזער איידישענסי גרויסע רעכט דורא אין עקאָנאָמישע און פינאנציעלע פראגען.

עס איז דאָ א גוטער יסוד צו גלויב־בען, אז די רעגיערונג האט אין זין צו פארווענדען די צוקונפטיגע הלואה אויף פאָלגענדע דריי הויפט צוועקען:

1) צו שאפען אן אנאראישע קרע־דיט באנק.

2) צו רעאליזירען א רייהע גע־זעלשאפטליכע ארבייטען.

3) צו שאפען בענינס פאר רעגיע־רונגס שולען און ביוראָס.

עס איז אומבאדיינגט נויטיג, אז מיר זאָלען שטעהן אויף דער וואך, כדי די אידישע אינטערעסען זאָלען אָפּגעהיט ווערען ביים פארווירקליכען אט די אלע פראָיעקטען. האבען מיר דאך עהר א גרויסע ערפאהרונג און ווייסען נאָנען גוט אז „אומעטום שפרינגט דער שטן אינמי־טען", אמאָל זאָגאר אין דער צורה פון א קליינעם בעאמטען וועלכער מאכט צור־נישט די טעארעטישע געוועצען וועגען אונזערע רעכטע און גלייכבארעכטיגונג.

לאָמיר באטראכטען די פראָיעקטען איינצעלווייז:

די אגראר באנק, וועלכע וועט גע־בען א לאנג טערמינענען קרעדיט דעם פאלעסטינער ערד ארבייטער, איז געווייס פון גרויסער ווייטגעהענדער פארן לאנד. די רעגיערונג האט, מוז אומגעקעהרט ווערען אלס חוב צו די קרוינס אגענטען.

מיר אידען, מוזען באצייטענס זיך אָפּגעבען מיט דער פראגע. „מיר" ד. ה. אונזער אפיציעלע, אנערקאנטע פאר־שטעהערשאפט, די „דישואיש איידישענ־סי" טרעט ארויס דער עיקר אלס פאליי־טישע רעפרעזענטאציע, אינטערעסירענ־דיג זיך וועגען מיט פראגען פון אלגעמיי־נער עקאָנאָמיע און פינאנץ ווירטשאפט פונ'ם לאנד. עס קומט אויס צו הערען זעהר אפט: „די אדער יענע פראגע איז פון אלגעמיין עקאָנאָמישער נאטור. לאָ־מיר לאזען די רעגיערונג ענטשיידען ווי זי פארשטעהט און וויל. מען פארנעסט אָבער אז עקאָנאָמיק אין פאָליטיק זענען שטענדיג ענג פארבונדען איינע מיט דער צווייטער, און אז לויט'ן מאנדאט האט אונזער איידישענסי גרויסע רעכט דורא אין עקאָנאָמישע און פינאנציעלע פראגען.

עס איז דאָ א גוטער יסוד צו גלויב־בען, אז די רעגיערונג האט אין זין צו פארווענדען די צוקונפטיגע הלואה אויף פאָלגענדע דריי הויפט צוועקען:

1) צו שאפען אן אנאראישע קרע־דיט באנק.

2) צו רעאליזירען א רייהע גע־זעלשאפטליכע ארבייטען.

3) צו שאפען בענינס פאר רעגיע־רונגס שולען און ביוראָס.

עס איז אומבאדיינגט נויטיג, אז מיר זאָלען שטעהן אויף דער וואך, כדי די אידישע אינטערעסען זאָלען אָפּגעהיט ווערען ביים פארווירקליכען אט די אלע פראָיעקטען. האבען מיר דאך עהר א גרויסע ערפאהרונג און ווייסען נאָנען גוט אז „אומעטום שפרינגט דער שטן אינמי־טען", אמאָל זאָגאר אין דער צורה פון א קליינעם בעאמטען וועלכער מאכט צור־נישט די טעארעטישע געוועצען וועגען אונזערע רעכטע און גלייכבארעכטיגונג.

מען מעג זיין זיכער אז די פאלעס־טינער שטאאטס הלואה, וועגען וועלכער מען רעדט שוין יאהרען לאנג, וועט אין גיכען ווערען א פאקט. די פראגע איז שוין איצט רייף, מען איז צו איהר פאר־בייטעט סיי אין ירושלים, סיי אין לאנדאן, און ווי נאָר דער ענגלישער פאר־לאמענט וועלכער עפענט זיך דעם 30־טען סעפטעמבער, וועט די הלואה פאר־מעל ראטיפיצירען, וועט די לאנג יאהרי־גע שטרעבונג פון דער ארץ ישראל רעגי־רונג פארווירקליכט ווערען אין לעבען.

דער רעגולערער יעהרליכער בודזשעט פלעגט אונזער רעגיערונג קוים אויף צו רעכען די טאג טעגליכע הוצאות. כדי אויפצוטאן אבער עפעס נייעס, דורכפיה־רען קאפיטאלע ארבייטן, נויטיגט זי זיך אין א ספעציעלען קוואל פון הכנסה. דא־רום האט מען אויף דעם הר הזיתים פון דעם ערשטען טאג אן ניט אויפגעהערט צו רעדען וועגען א גרויסער שטאטליכער הלואה. די זאך איז, צוליעב פארשיעדע־נע סבות אלץ אָפּגעלעגט געווארען: דער עיקר האט געשטערט, ווייזט אויס, די ניט „נעטעטעלטע" פאָליטישע לאגע פון לאנד. איצט אָבער איז די דאזיגע סבה מעהר ניט פאראן. דער מאנדאט איז שוין לאנג באשטעטיגט און געפינט זיך אין זיין פולער קראפט, דאס לאנד איז רוהיג און ענטוויקעלט זיך רוהיג, זיכער און רעגעלמעסיג. די פארבינדונג, די פאר־ליטישע צוגעבונדענקייט פון ענגלאנד צו ארץ ישראל איז איצט שטארקער ווי ווען עס איז פריהער. דער ענגלישער רעגיערונג וועט איצט אלזא לייכטער זיין צו ענטשליסען זיך די ארץ ישראל הלואה גארענטירען.

דערווייל האט שוין אונזער רעגי־רונג זיך פארשולדיגט אויף א היבשער סומע פון אנדערהאלבען מיליאָן פונט. זי האט געקויפט גוטע וואגאָנען און לאקא־מאטיוען און אין אלגעמיין רעמאנטירט די אייזענבאהן, געגעבען הלואות צו פעלאכען און אידישע קאָלאָניסטען, גע־מאכט שאפטיען און בריקען, און אזוי ווייטער. דאס גוטיגע נעלד האבען אויהר לייהען די קרוינס אגענטען